

Når jeg slår, blir jeg veldig rolig

Susanne (21) har nylig sonet ferdig en av Norges lengste dommer for jentevold. ➔

Tekst: **KARINE ØSTTVEIT** Foto: **ROLF M. AAGAARD**

MYE VOLD: Første gang Susanne slo, var hun bare 11 år. Her er hun sammen med sin advokat, Are Bohne.

JENTER OG VOLD

Unge, norske jenter slår oftere – og hardere.

«Tiltalte holdt henne fast i håret/hodet og slo henne med en paraply som en av de tilstedeværende kastet til henne, og beordret fornærmede til å sette seg på en stol (...) mens hun fortsatte å slå henne med paraplyen til den brakk.»

TILTALTE HAR rosa skolisser, stort smil og mye å fortelle. Vi kan kalle henne Susanne. Hun har nylig sonet to år i fengsel for det hun gjorde mot en 15 år gammel jente på en fest i Larvik natt til 16. september 2006. Garvede politifolk beskrev senere situasjonen som «ren tortur». Susanne klippet av jenta klærne, teipet henne fast til en stol, brente henne med sigaretter og dryppet varm stearin over henne. En

av festdeltagerne filmet overgrepet med mobiltelefon. En annen tilbød de andre 200 kroner for å voldta offeret.

Da overgrepet ble kjent, ryddet en sjokkert presse plass i spaltene. Episoden var imidlertid ikke unik. Fra 2005 til 2007 var det nesten en dobling av antall tilfeller av vold og trusler blant Oslo-jenter under 15 år. I 2008 var det en nedgang i antall anmeldte voldssaker i Oslo – men samtidig økte jenteandelen. I fjor kom den første ungdomsboken om jentevold, og forskerne er enige om at stadig yngre jenter bruker knyttnever for å få respekt i jentemiljøer. Hva er det egentlig som får småjenter til å uttrykke seg med vold?

En god følelse. Da Susanne slo første gang, hadde hun nettopp fylt 11 år. Bestevenninnen hadde rotet med storebroren hennes, og Susanne kjente sinnet boble – skjønte at det måtte ut.

Og da hun slo for første gang, var det ikke snakk om litt klønete lugging eller en liten fik. 11 år gamle Susanne slo bestevenninnen rett ned, med knyttneven. Hun husker det som en god følelse. Siden har hun fortsatt.

– Hvordan føles det når du blir sint?

– Jeg blir veldig sinna, veldig raskt. Jeg kjenner at det er noe som må ut.

– Og så?

– Så slår jeg. Og når jeg får slått, blir jeg veldig rolig.

– Hvordan føles det da?

– Jeg syntes at det var deilig, jeg. Jeg skjønner at det er litt sjukt. Men det var sånn det var, da det var på det verste.

Susanne tar en pause. Det er godt over et år siden sist hun var i slåsskamp. Hun er stolt, nesten litt sjenert, når hun forteller det. Samtidig vil hun gjerne fortelle om fortiden sin.

Det er nok av historier å ta av. Susanne har banket en jente fordi hun

I skuffen hjemme ligger fire forelegg for legemsf

Filmet voldtekt av 15-åring

■ Ungdommer tiltalt for grov mishandling ■ Bekymret over «Happy Slapping»

Fire ungdommer møter mandag i Larvik tingrett tiltalt for grov mishandling og voldtekt av en 15 år gammel jente.

PER ANNAR HOLM

Tønsberg

Ifølge tiltalen ble jenta skamklippet, svidd med sigarettgjør og fikk tøyet sitt klippet i bittene før hun ble tvunget til å utføre grovt krenkende seksuelle handlinger med seg selv.

Overgrepene er dokumentert fordi ungdommene brukte kameraet på mobiltelefonen for å lage en flere minutter lang video, som skal ha blitt sendt videre i vennerekretsen.

Mishandling. Kripes har bistått Larvikpolitiet med å sjekke data fra de tiltaltes mobiltelefoner fordi det også er straffbart å spre slike videoklipp videre. Politiet fant filmen lagret på to-tre mobiltelefoner, men den skal ikke ha blitt lagt ut på Internett før politiet slo til og varetektsfengslet de tiltalte. Statsadvokat Kjell Omholt er aktor i saken, men vil ikke kommentere tiltalen, som har en strafferamme på opp til 21 års fengsel. – Siden det vil bli fremsatt begjæring om lukkede dører, har vi også un-

tatt hele tiltalen fra offentlighet, sier han.

Av tiltalen går det frem at de fire skal ha tvunget et barn under 16 år til å utvise seksuelt krenkende adferd. De fire, to 18 år gamle jenter fra Larvik og Sandefjord og to menn på 18 og 19 år fra Larvik og Tjølling, er også tiltalt for legemsformærmelse under særdeles skjerpene om-

stendigheter mot en forsvarslos person ved å ha slått, brent og også å ha klippet av både klær og hår på fornærmede.

Erstatning. Når det gjelder voldtekten, er det ikke tatt ut tiltale for gruppevoldtekt, noe som i tilfelle ville ha vært straffskjerpene. Ifølge tiltalen bærer voldshandlingene preg av å være

mishandling. Bistandsadvokat Tove Nissen-Solli har varslet at hun vil legge ned krav om erstatning på vegne av sin klient.

– Det sier seg selv at saken har vært en voldsom belastning for ei jente som bare var 15 år da overgrepet skjedde, sier Nissen-Solli.

Det er satt av fire dager til hovedforhandlingen i Larvik ting-

rett. Mandagen vil gå med til aktors innledningsforedrag og de tiltales forklaringer, før fornærmede møter som første vitne tirsdag morgen.

Selv garvede politietterforsker rystes av raskapen i denne overgrepssaken, og synes det er spesielt ille at det hele ble filmet og sendt videre i ungdomsmiljøet.

Forsker: Brutalt fenomen øker i Norge

Fenomenet med å slå eller mishandle uskyldige eller hjelpeløse ofre mens overgrepet filmes, såkalt «Happy Slapping», er økende også i Norge, mener voldsforsker.

Ragnhild Bjørnebekk ved Politihøgskolen registrerte de første tilfellene for syv år siden, hvor det spesielt i Kristiansand, Hamar og Brumunddal var ungdomsmiljøer som registrerte vold før opptakene ble distribuert via mobiltelefon eller Internett. – «Happy Slapping» kommer fra England og USA, men har de siste årene fått en økende utbredelse også her hjemme. Volden blir så mye verre fordi offeret blir enda mer degradert av at

Bekymret. Ragnhild Bjørnebekk

overgrepet filmes og spres videre, sier voldsforsker Bjørnebekk. Bjørnebekk sier at det er stor variasjon i grovhet, og at noe av det som legges ut, for eksempel på youtube.com, tydelig bare er skuespill. «Happy Slapping», som direkte oversatt betyr noe i retning av «glad-klask», blir i ungdomsmiljøene også kalt «Happy Slap». Advokat Are Bohne forsvarer en 18 år gammel kvinne i mishandlingssaken i Larvik. Han avviser at denne saken har noe med fenomenet «Happy Slapping» å gjøre.

perannar.holm@aftenposten.no

I London er tre ungdommer dømt til 12 års fengsel etter dette angrepet mot en mann som sov i en trappeoppgang. Angrepet ble filmet, i tråd med fenomenet «Happy Slapping».

FOTO: METROPOLITAN POLICE/PA/SCANP

Tenåringer dømt for overgrep mot jente

■ To unge menn og to unge kvinner ble i går dømt for sexovergrep og vold mot en 15 år gammel jente. Den 15 år gamle jenta ble på en fest i en leilighet i Larvik i fjor tvunget til å utføre seksuelle handlinger med seg selv. Jenta ble også truet med vold, skamklippet på hodet, svidd med sigarett og slått med parapy og feiebrett. De fire må betale offeret 116 000 kroner i oppreisning og erstatning. (NTB)

Faksimile fra Aftenposten 10. juni 2007.

Aftenposten 27. juni 2007.

hadde lik topp som henne. Hun har slått en jente til blods fordi den andre så på kjæresten hennes. En annen fordi hun likte typen til en venninne.

Mange hadde ikke gjort henne noe – noen hadde hun ikke engang snakket med. I perioder kom venner og bekjente til henne, klaget over ting de hadde opplevd og spurte om hun kunne banke opp folk på bestilling.

– Ofte kom sinnet bare jeg hørte at de hadde gjort noe mot vennene mine. Og da måtte jeg slå for å bli rolig igjen.

Susanne prøver seg på et lite smil, snur seg mot venninnen hun har med som støtte. Hun er ikke stolt av volden. Hun vet at hun har skadet mange. På spørsmål om antall vrir hun seg litt. Spoler mentalt gjennom de siste årene. Hun vil helst ikke ut med noe tall.

Men i skuffen hjemme ligger fire forelegg for legemsformærmelse, i tillegg til dommen etter festen. Nå er dommen ferdigsonet, og Susanne håper å få til en nedbetalingsplan for foreleggene. Legge alt sammen bak seg. Hun vil gjerne endre seg. I fengselet fikk hun for første gang en grundig utredning. Det endte med en ADHD-diagnose. Nå får hun medisiner, og kjenner at de hjelper. Sinnet er ikke så rødglødende lenger.

– Vet du hva? I går var vi på byen, og så var det noen som yppa. Jeg gikk bare rett forbi. Jeg gjorde ingenting! Hun smiler, tydelig stolt.

Er overallt. – Før var det sånn at jenter som hadde det vondt, skadet seg selv. De fikk spiseforstyrrelser eller depresjoner eller drev med selvskading. Nå har noe endret seg. Mange jenter som har det vondt, skader andre i stedet.

Forfatter Annette Münch sitter i et

idyllisk rom langt ute på landet. Det står markblomster på bordet, snart skal det serveres kveldsmat rundt langbordet. Bare sammensetningen av beboere avslører at de hvitmalte trehusene er en lukket barnevernsinstitusjon og ikke et lite gårdsbruk. Münch er her for å delta i en av behandlingstimene og lese høyt fra sin nye ungdomsroman, *Jenteloven*. I sofaen sitter fire jenter og to gutter. Noen mutte, noen interesserte.

– «De røde neglene er for hvor mange vi har tatt. Ikke bare et slag eller spark, men til de ligger bevisstløse og blør. Når du har slått så mye at du ikke skjelder lenger, da veit du at du er ferdig.» leser Annette Münch høyt. Tenåringene ser på henne. Ingen ser ut til å reagere på historien. Den kunne vært tatt ut av deres egen virkelighet. Det er den for så vidt også. I arbeidet med boken besøkte Münch behandlingssentre, leste

ornærmelse, i tillegg til dommen etter festen.

JENTELOVEN: Etter grundig research har Annette Münch skrevet bok om volden i norske jentemiljøer. Det er sjokkerende lesning – men ikke for jentene selv.

Hvis jeg kjedet meg, kunne jeg gå ut og banke noen

Jente i behandlingstime

➔ forskningsrapporter og snakket med voldelige ungdommer.

– Bra tema. Det angår jo veldig mange, sier en av jentene i sofaen. Hun er 17 år og begynte å rane folk da hun var 15.

– Hvor er det vold, da, spør Münch.

– Vold er jo overalt, det. Det er på alle skoler. På byen, på gaten, hjemme hos folk. Du kommer ikke utenom, svarer jenta.

Ungdommene i sofaen har ulike bakgrunn, men alle vet godt hva vold er. Flere har vært med i gjenger. Én var spenningssøkende. Én ble bare med kjæresten. Én husker ikke helt hvordan det startet. Men plutselig var ran og rus og slag og spark en del av hverdagen for alle sammen.

– Jeg tenkte at jentevold var sånn man leste om, sånn som de snakket om på nyhetene. Og så plutselig satt jeg der selv. Og da er det så vanskelig å komme seg ut igjen, innrømmer en av dem. For de fleste begynte den alvorlige volden rundt 8. klasse. Men hvorfor slår de?

– Noen forklarer det faktisk med likestilling – at de skal ha samme rett til å slåss som guttene, sier Münch.

Jentene nikker litt usikkert. De synes det er vanskelig å se årsakene. Spesifikke hendelser er enklere. Alle husker første gangen de slo.

– Det var ubehagelig første gangen. Jeg fikk mareritt. Men det ga seg jo til neste gang, sier en 16-åring.

– Jeg gjorde det mest på gøy første gangen. Man venner seg fort til det, mener en annen.

– Hvis jeg kjedet meg, kunne jeg gå ut og banke noen, innrømmer en tredje jente. Hun er

17, og kan mer om slåssing enn de fleste menn. Senere utdyper hun:

– Jeg så ned på andre folk, de som aldri slo. Jeg syntes de var kjedelige.

– Fordi de ikke slo?

– Ja.

– Slo du med knyttnever?

– Ja. Og med balltre. Og ølflasker iblant. Noen av de andre brukte jernrør.

Jentene smiler forsiktig. I dag har de tatt et oppgjør med volden, og langt på vei jobbet seg gjennom voldsproblemene sine.

Det store hvorfor. – Generelt utøver jenter vold av samme grunn som gutter. Og når jenter slår, handler det ofte om pedagogisk vold. Den som slår, vil gi den andre en lærepenge, sier voldsforsker Ragnhild Bjørnebekk. Hun mener det var på 1980-tallet norske jenter begynte å slå.

– Og så kan man spørre: Hvorfor begynte de? Vi vet at jenter i dag vokser opp med mer psykopatnende heltinner i mediene. Vi vet også at stadig flere vokser opp med mer kaos i oppveksten. Familier brytes opp, foreldre flytter, nye steforeldre kommer inn. Barn tåler fint én slik skilsmisse, men ikke fem, mener hun.

– Har ADHD noe å si?

– Vi vet ikke sikkert. Men mye tyder på at vi har en skole i dag som ikke tilfredsstiller behovene for nevrofysiske utfoldelser. Skolesystemet gir ikke den korreksjonen og støtten som det ga for noen tiår siden. Flere kvinner sitter dessuten i fengsel enn tidligere – det betyr selvfølgelig noe for hva slags rollemodeller de kan være ➔

BALLTRÆR OG ØLFLASKER: Noen av jentene på barnevernsinstitusjonen har mishandlet andre. Her i en behandlingstime sammen med voldsforsker Ragnhild Bjørnebekk og forfatter Annette Münch.

Når du kan slåss, blir du satt opp på en pidestall

Susanne

for sine barn i oppveksten, mener voldsforskeren. Hun har jobbet med jentevold i årevis, blant annet på barnevernsinstitusjonen der Annette Münch nettopp har avsluttet høytlesningen. Og hun mener bestemt at samfunnet reagerer annerledes når jenter utøver vold enn når gutter gjør det samme.

– Jenter som utøver vold, tolereres i mindre grad – og det er en viktig grunn til at jenter oftere bruker mental enn fysisk vold. Når de først er voldelige, tyder noe internasjonal forskning på at strafferammen for vold ofte er lavere for jenter enn for gutter, mener Bjørnebekk. Hun er opptatt av at Norge har gode programmer for å fange opp potensielt voldelige jenter lenge før de havner på tiltalebenken.

– Vi kan ofte identifisere tidlig hvilke jenter som kan utvikle voldelige og aggressive trekk. Det er særlig to store grupper som er i faresonen. Det er de jentene som har nevrofysiologiske forstyrrelser som for eksempel ADHD, og i tillegg vokser opp i et miljø der de opplever vonde ting. Og så er det dem som gjentatte ganger blir utsatte for vonde traumer. Trakassering over tid kan føre til at man tilsynelatende utvikler stor kontroll over seg selv – før denne kontrollen bryter sammen i ungdomsalderen. Resultatet kan bli en uforståelig og meningsløs vold.

Frykt og respekt. I Vestfold har Susanne mange tanker om hvorfor det ble som det ble med henne og nevne.

– Jeg tror det begynte med at jeg var en guttejente. Og mens jentene kunne snakke dritt i måneder, gjorde guttene stort sett opp der og da. Det likte jeg. Jeg syntes det var bedre å slå og bli ferdig med det, forklarer hun. Fortsatt får hun en form for respekt for det hun har gjort. Gjennom hele oppveksten har slåssingen vært hennes greie. Det hun har kunnet best.

– Tror du at jenter som slår, ofte har hatt det vanskelig hjemme?

– Nei da. Det er mye vanligere enn du tror. Det har mer med image å gjøre. Respekt.

– Respekt eller frykt?

– Begge deler, tror jeg. Når du kan slåss, blir du satt opp på en pidestall. Du må slå for å få respekt. Man må være tøff for å overleve.

Det siste året har hun øvd på å overleve uten å være tøff. Det viser seg å være minst like vanskelig. Susanne er anonym i denne artikkelen, men mange vet likevel hvem hun er. Både festen i Larvik og andre episoder er blitt lagt merke til. Nå vil hun helst komme seg ut av det, bli noe mer enn Susanne som slår. Etter terapi i fengselet husker hun ikke lenger detaljene fra festen. Hun har lært seg å putte vonde episoder «i svartsekken». Dessuten har hun jobbet deltid på et gatekjøkken og tatt opp fag i fengselet. På sikt vil hun fullføre skolegangen.

– Jeg tenker på helse og sosial, faktisk. Jeg tror jeg passer i et omsorgsyrke.

karine.osttveit@aftenposten.no